

прийнятність (чи підпадає певне відношення під дію частини 1 статті 8). Після цього переходить до аналізу того, яке саме зобов'язання держави (позитивне чи негативне) є предметом розгляду. Якщо зобов'язання є позитивним, ЄСПЛ аналізує, чи були вчинені державою достатні дії для відвернення порушення або відновлення прав. Порушення негативного обов'язку означає активне втручання та піддається аналізу на законність, наявність законної мети й пропорційність обмежень (хоча лише перший і другий критерії відзначаються дієвістю) [3].

Література

1. Право на повагу до приватного життя відповідно до статті 8 Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод. URL: <http://khpg.org/1094815937>.

2. Міжнародні стандарти прав людини / В. Лутковська, І. Кушнір, Ж. Лук'яненко, Б. Крикливенко. Київ: Український інститут з прав людини, 2019. 145 с.

3. Ємчук Л.В. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці Європейського суду з прав людини. *Міжнародне приватне право*. № 8. С. 117–122.

УДК 342.7 (043.2)

Дорошко О.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

ПРАВА ЛЮДИНИ

Право – це вимога, про яку ми справедливо заявляємо. Я маю право на товари в магазинному кошику, якщо я за них заплатив. Громадяни мають право обирати президента, якщо це гарантовано конституцією їхньої країни, а дитина має право відвідати зоопарк, якщо її батьки це їй пообіцяли. На все це люди вправі розраховувати при умові, що інша сторона дала відповідні обіцянки або гарантії.

Однак права людини – це вимоги вищого рівня, які мають одну відмінність. Вони не залежать від обіцянок або гарантій іншої сторони. Право людини на життя не залежить від обіцянки іншої людини не вбивати цю людину: життя його може від цього залежати, але не право на життя. Його право на життя залежить тільки від одного: а саме, від того, що він людина.

Ідея того, що люди володіють невід'ємними правами, корениться в багатьох культурах і стародавніх традиціях. Численні приклади

шанованих правителів і найважливіших збірників законів з історії людства показують нам, що цінності, втілені в правах людини, не є ні «західним винаходом», ні винаходом ХХ століття. Вони є реакцією на всесвітні потреби людей і на пошук справедливості. Усі суспільства мають свої ідеали і системи забезпечення справедливості, чи в усних чи в письмових традиціях, хоча не всі ці традиції збереглися.

Філософи можуть продовжувати сперечатися щодо характеру прав людини, але міжнародна громада почала здійснювати свої вражаючі зобов'язання стосовно прав людини шляхом впровадження Всесвітньої Декларації прав людини в 1948 р. З того часу міжнародна громада запровадила вагомі концепції Всесвітньої Декларації прав людини у багатьох міжнародних, регіональних і внутрішніх правових інструментах. Декларація не мала на меті бути юридично обмежуючою, але встановлення цих норм у безлічі наступних обмежуючих угодах (інакше відомих як «договір» або «домовленість») робить правовий статус цих норм незаперечним сьогодні. Згідно цих принципів:

Права людини невід'ємні.

Це означає, що ви не можете їх втратити, оскільки вони мають відношення до самого факту людського існування. За певних обставин дію деяких з них, хоча і не всіх, може бути призупинено або обмежено. Наприклад, якщо хтось визнаний винним у скоєнні злочину, його або її можуть позбавити волі; або під час громадянських заворушень уряд може ввести комендантську годину, що обмежує свободу пересування.

Права людини неподільні, взаємозалежні і взаємопов'язані.

Це означає, що різні права людини по суті пов'язані між собою і не можуть розглядатися окремо. Здійснення одного права залежить від здійснення багатьох інших прав, і немає жодного права, яке було б важливіше за інші.

Права людини універсальні.

Означає, що вони так само стосуються всіх людей в усьому світі, причому без обмежень за часом. Кожен має право користуватися правами людини без якої б то не було різниці, як-то щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища.

За 29 років Незалежності України принципи прав людини, закладені в законодавстві, більшою мірою поки що так і залишилися проектами, хоча поступово реалізуються у громадянському суспільстві та механізмах державного управління.

Основою для будь-якої держави має бути дотримання і захист прав і свобод людини. В Україні кроки до реального захисту прав і свобод почалися тільки з набуттям незалежності. У Конституції України окремий

розділ присвячено правам і свободам людини і громадянина [1].

Стаття 21 Конституції України визначає, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Згідно зі статтею 22 Основного Закону держави, права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними. Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. Стаття 22 Конституції України підкреслює, що за прийняття нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Права людини і громадянина в Україні можуть обмежувати тільки у випадках, прямо передбачених Конституцією і з метою:

- врятування життя людей та майна;
- запобігання злочинів чи його припинення;
- забезпечення інтересів національної безпеки, територіальної цілісності,
- громадського порядку, економічного добробуту;
- забезпечення охорони здоров'я і моральності населення, захисту репутації або прав і свобод інших людей;
- запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно [2].

Отже, права людини торкаються різних аспектів її життя. Вони відрізняються за певними якостями, які не можна не брати до уваги при забезпеченні, охороні й захисті прав. Тому поділ прав людини на певні групи має не тільки пізнавальне, але й практичне значення. Залежно від сфери суспільного життя, з якою вони пов'язані, права людини у вітчизняній юридичній літературі поділяються на фізичні (життєві), особистісні, політичні, соціально-економічні, культурні.

Література

1. Кучинська О.П., Щиголь О.В. Гарантії прав особи при проведенні освідування: сучасний стан, актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. С. 54-62.

2. Лук'янчиков Є.Д. Захист прав особи в процесі освідування: тези VI Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., у рамках відзначення Всеукраїнського тижня права, присвяченого річниці проголошення Загальної декларації прав людини та Дню прав людини. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 143-145.

3. Ряшко О.В., Демків М.О., Корпан І.М. Освідування в кримінальному провадженні: сутність і межу процесуального примусу. *Право і суспільство*. 2019. С. 159-164.